

Kto jest referentem w Rzymian 10:13?

W Rz 10:13 mamy do czynienia z cytatem JI 2:32, gdzie występuje Tetragram JHWH. Ponieważ ten sam cytat figuruje też w Dz 2:21, gdzie referentem niewątpliwie jest *Bóg* (2:17: „mówi *Bóg*”), więc mamy dobre podstawy by sądzić, że gr. **ΚΚ** w Rz 10:13 także odnosi się do Boga.* Jednak kontekst nie ukazuje tego wyraźnie. Dlatego sytuacja w Rz 10:13 ilustruje zamęt, jaki w NT powoduje słowo **ΚΚ**, które odnosi się albo do Jezusa albo JHWH.

Wyrażenie „wzywać imię” wskazuje na to, że dana osoba uznaje ważną pozycję takiej osoby. Podobne wyrażenie mamy w kontekście Jezusa jako referenta w 1Kor 1:2. W Dz 9:14,21 referentem może być również Jezus, ale równie dobrze może nim być *Bóg*. Tutaj nie można mieć całkowitej pewności o kogo chodzi. Chociaż w nauczaniu Pawła (czy też całym NT) uwypukla się rolę Jezusa, bynajmniej nie oznacza to spychania JHWH Boga na dalszy plan*.

Analiza kontekstu. W Rz 10:9,10 myśl koncentruje się na roli Jezusa w zbawieniu. W Rz 10:11 cytowane jest proroctwo o Jezusie z Iz 28:16. Jednak chrześcijanie muszą nie tylko wierzyć w Jezusa, ale też w to, że „*Bóg* wskrzesił go z martwych” (w. 9). Słowa z Rz 10:14,15 mogą rzucać pewne światło na referenta w Rz 10:13. Można powiedzieć, że referent stojący za **ΚΚ** w Rz 10:13 jest ten sam, co w Rz 10:14,15. Ale niekoniecznie jest tam mowa o głoszeniu dobrej nowiny (ewangelii) o nim. Podstawą bowiem tej proklamacji jest cytat słów z Iz 52:7. Dobrą wieścią tych posłańców (pięknych stóp) jest: „Twój *Bóg* został królem”. W Iz 52:4-6 mową jest JHWH, w Iz 52:6 czytamy: „mój lud będzie znał *moje* imię”. Powyższy cytat z Iz wspiera pogląd, że **ΚΚ**-em w Rz 10:13 jest JHWH, nie Jezus. Ten pogląd również wspiera Rz 10:16, gdzie czytamy: „*JHWH*, kto uwierzył w to, co od nas usłyszał?”. Jest to cytat Iz 53:1, gdzie w jego drugiej części występuje Tetragram יהוה (pozostała treść Iz 53 zawiera proroctwa o Mesjaszu i jego roli jako Zbawiciela). A zatem Izajasza 53 mówi zarówno o JHWH, jak i o Mesjaszu. W Rz 11:3 mamy cytat 1Krl 19:14 zawierający słowa proroka Eliasza skierowane do JHWH. Dlatego **ΚΚ**-em w 11:3 musi być JHWH. W Rzymian 9 także mamy cytaty powiązane z imieniem JHWH. W 9:28 mamy cytat Iz 10:23, a 9:29 – cytat Iz 1:9. Kontekst mówi o działaniu *Boga*. Z tego względu, a także faktu, że w tym Liście cytowane jest imię Boże, **ΚΚ**-em w obu wersetach jest raczej JHWH. Okoliczność, że w Rzymian 9, 10, 11 mamy odniesienia do JHWH, wydaje się naturalne, że **ΚΚ** w cytacie zawartym w Rz 10:13 jest również JHWH, ale *najbliższy kontekst nie ukazuje tego zupełnie wyraźnie*.

* Frank E. Shaw na s. 282 wymienia dwóch uczonych, którzy odnoszą cytat z Księgi Joela w Rz 10:13 do Boga: Johna Toews (2004) i Lloyda Gastona (1987) (*The Earliest Non-mystical Jewish Use of Ιαω* (Najwcześniejsze niemistyczne użycia imienia Ιαω), Peeters Publishers, Leuven 2014, s. 281-283). Warto odnotować, że w Rz 10:13 pojawia się imię Boże w 278 przekładach.

* NT jest chrystocentryczny, ale *nie oznacza to, że NT usuwa w cień znaczenie imienia Bożego JHWH*. To jest fatamorgana teologiczna. W NT w wielu miejscach podkreśla się znaczenie imienia Ojca i Jego pozycji. Np. w Jn 12:28 mamy słowa Jezusa: „Ojcze, otocz chwałą *swoje imię*”, w Mt 6:9 — „niech będzie uświęcone *twoje imię*”. Jak czytamy w Obj 3:12, Jezus mówi: „i *napiszę* na nim *imię Boga mego*”. W Obj 14:1 podkreślona została idea posiadania *‘imienia Ojca’* na czołach 144 000. Również Jakub zauważył, że *Bóg* „wziął lud *dla swego imienia*” (Dz 15:14). Z 1Kor 15:27,28 wynika, że wywyższona pozycja Jezusa nigdy nie przyćmi pozycji Ojca. Również z Flp 2:11 wyraźnie to wynika, czytamy bowiem: „żeby wszelki język uznał, że Jezus Chrystus jest Panem *ku chwale Boga, Ojca*”. A zatem Jezus nie zepchnął Ojca i Jego imienia z pierwszego planu w NT.

Można argumentować, że w NT czasami słowo „imię” nie odnosi się do imienia własnego. Ale argument ten nie oznacza, że takie szersze rozumienie WYKLUCZA rozumienie osobistego imienia w wyżej podanych wersetach. Można je rozumieć jako „osobiste imię + to i owo”. Jeśli jednak ktoś twierdzi, że „imię” oznacza tylko „to i owo” i nie obejmuje osobistego imienia, to takie twierdzenie wymagałoby wskazania jakichś podstaw dla takiego wniosku.

Wprawdzie w NT często podkreślana jest zbawcza funkcja Jezusa w zamierzeniu Bożym, to jednak nie należy wyciągać z takiej sytuacji pochopnych wniosków. W Jn 3:16 czytamy, że *Bóg* posłał swego Syna, by zbawić ludzkość, zatem żadnym problemem nie jest to, że w Biblii przypisuje się Bogu i Jezusowi miano „Zbawiciel”. Skoro Biblia ukazuje Boga jako autora zbawienia, a Jezusa jako pośrednika w zbawieniu (por. Jn 3:16; 1Jn 4:14), to logiczne jest odnoszenie do nich obu tytułu „Zbawiciel”.

Sytuacja terminologiczna w syryjskiej Peszittcie. Poniższa tabela ukazuje sytuację w Peszittcie.

RZYMIAŃ 10	TEKST GRECKI NA-28	SYRYJSKA PEŠITTA	TRANSLITERACJA	REFERENT
w. 1	τὸν θεόν	ܐܠܗܐ	<i>ālāhā</i>	Bóg
w. 2	θεοῦ	ܐܠܗܐ	<i>dālāhā</i>	Bóg
w. 3a	τοῦ θεοῦ	ܐܠܗܐ	<i>dālāhā</i>	Bóg
w. 3b	τοῦ θεοῦ	ܐܠܗܐ	<i>dālāhā</i>	Bóg
w. 4	Χριστός	ܡܫܝܗ	<i>māšīhā</i>	Mesjasz
w. 6	Χριστόν	ܡܫܝܗ	<i>lamšīhā</i>	Mesjasz
w. 7	Χριστόν	ܡܫܝܗ	<i>lamšīhā</i>	Mesjasz
w. 9a	κύριον Ἰησοῦν	ܡܪܝܐ ܕܥܝܫܐ	<i>bāmāran Yešū'</i>	Maran Jezus
w. 9b	ὁ θεός	ܐܠܗܐ	<i>dālāhā</i>	Bóg
w. 12	ὁ γὰρ αὐτός κύριος πάντων	ܐܠܗܐ ܕܡܪܝܐ ܕܥܝܫܐ	<i>ḥad ū gēr mārjā dəkūlhon</i>	Marja (tytuł odnoszony do JHWH)
w. 13	κυρίου	ܡܪܝܐ	<i>dāmārjā</i>	Marja (tytuł odnoszony do JHWH)
w. 16	κύριε	ܡܪܝܐ	<i>mār</i>	mój Panie!/Panie!
w. 17	Χριστοῦ (część mss: θεοῦ)	ܐܠܗܐ	<i>dālāhā</i>	Bóg

Syryjskie słowo **Maran** występuje w Dz 9:42; 11:17; 15:29; 16:15; 16:31; 18:8; Rz 5:1; 6:11,23; 10:9; 15:30; 16:2,8,10-13; 16:22; 1Kor 7:22,39; 11:11; 15:31; 16:19; 2Kor 11:17; Gal 5:10; Ef 4:1; 5:8; 6:1,10,21; Flp 2:19; 3:1; 4:1,2,4,10; Kol 4:17; 1Ts 3:8; 4:1,2; 5:9,12,27; 3:4, 12; Flm 1:20; Obj 14:13.

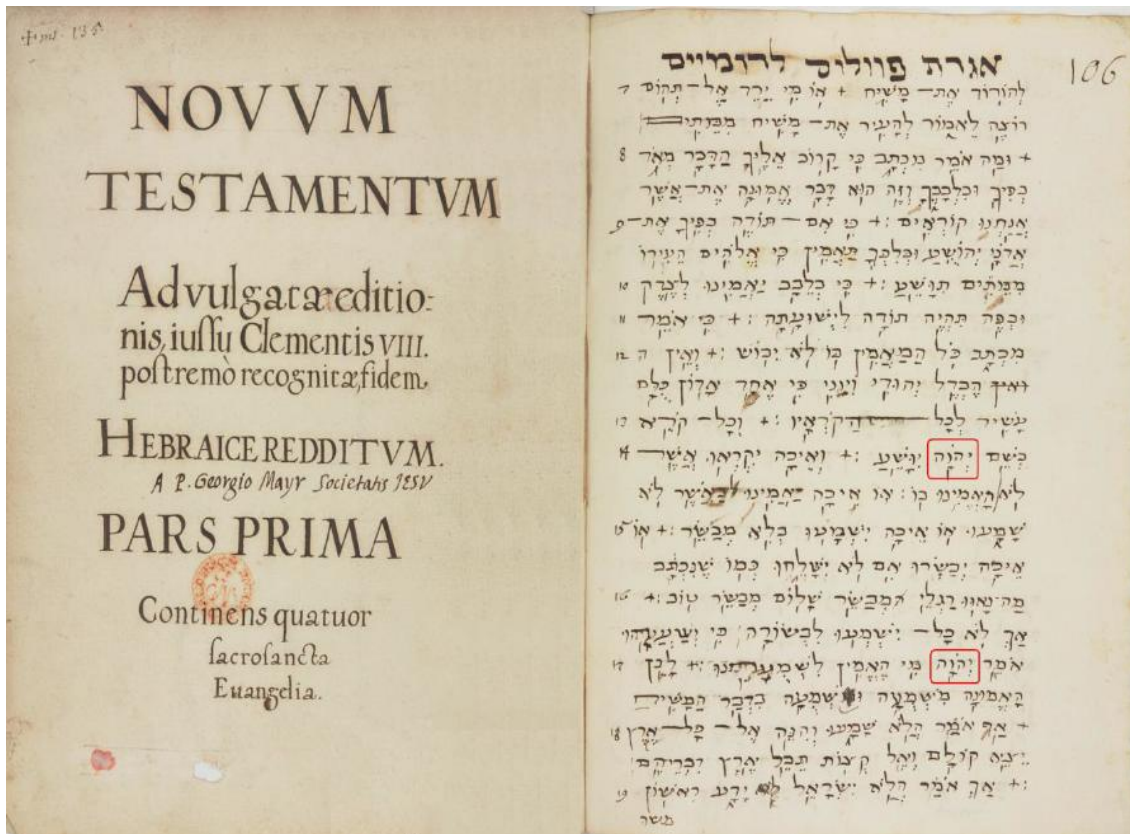
Okoliczność, że w najbliższym kontekście, tj. wersecie 12, pojawia się w tekście Peszitty słowo **mārjā** (nie **māran**) przemawia za wnioskiem, że dla syryjskiego tłumacza referentem stojącym za skrótem **ΚC** w Rz 10:13 nie był Pan Jezus, lecz Pan – JHWH Bóg.

Warto podkreślić, że w środowisku katolickim nie ma zgodności co do tłumaczenia i interpretacji **ΚC w Rz 10:13.**

PRZYKŁADY KATOLICKICH TŁUMACZEŃ, KTÓRE W RZ 10:13 ZAWIERAJĄ IMIĘ BOŻE (NIE „PAN”)

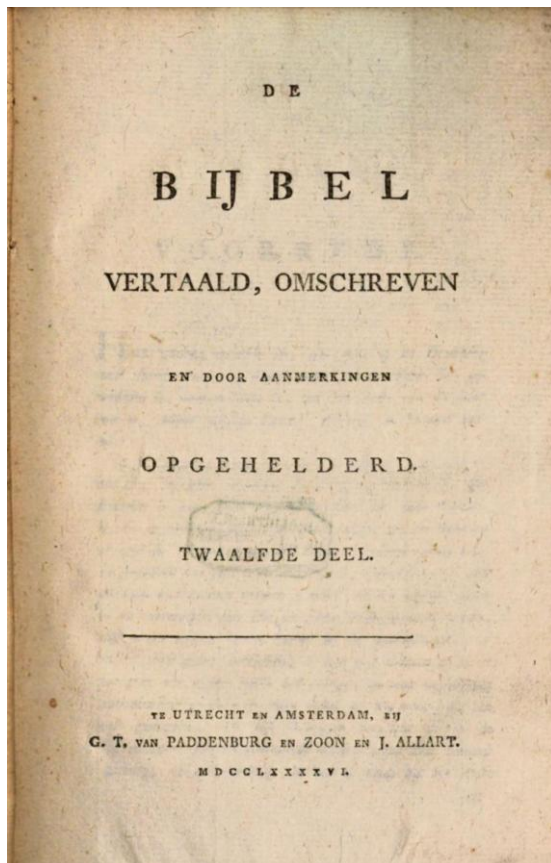
Georg Mayr (1622?)

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b105396027/f6.image>

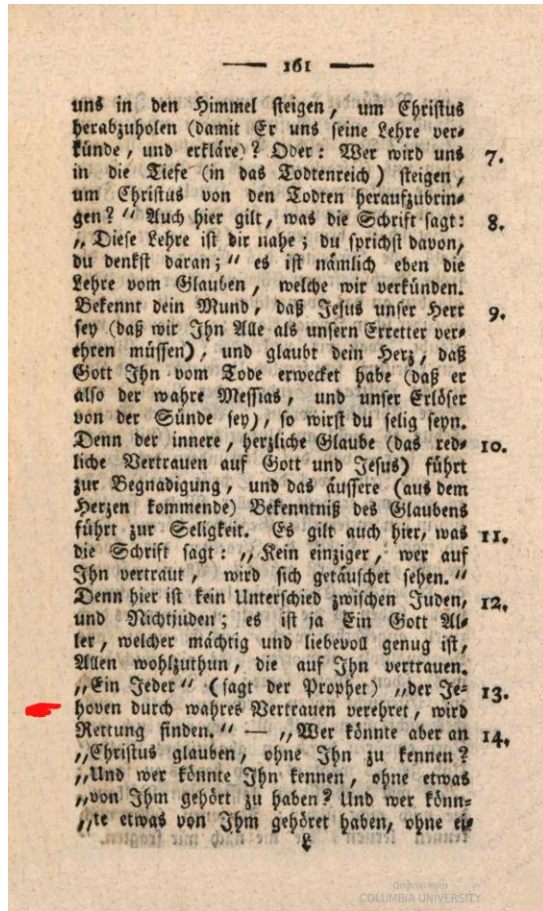
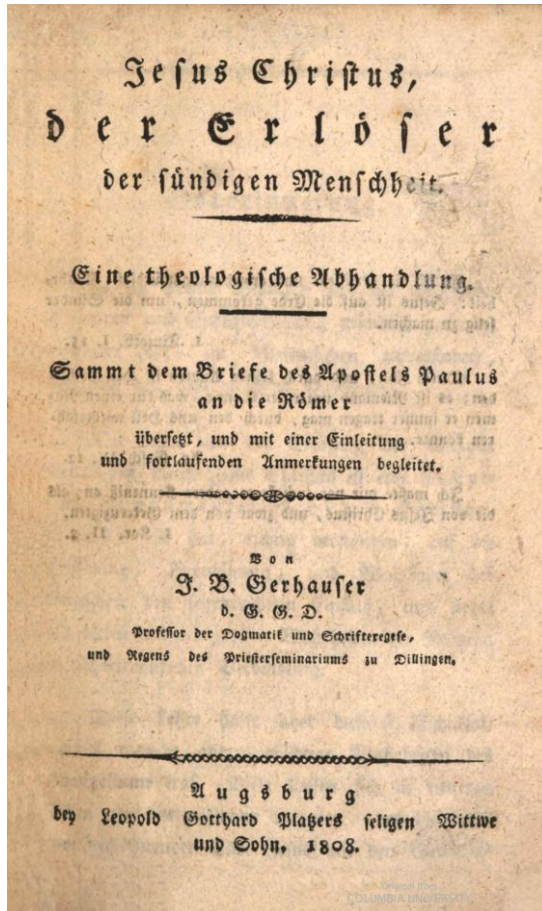
Willem Antony van Vloten (1795-1796)

<http://books.google.pl/books?id=u8FbAAAAQAAJ> (t. 12: Rz-F/m)

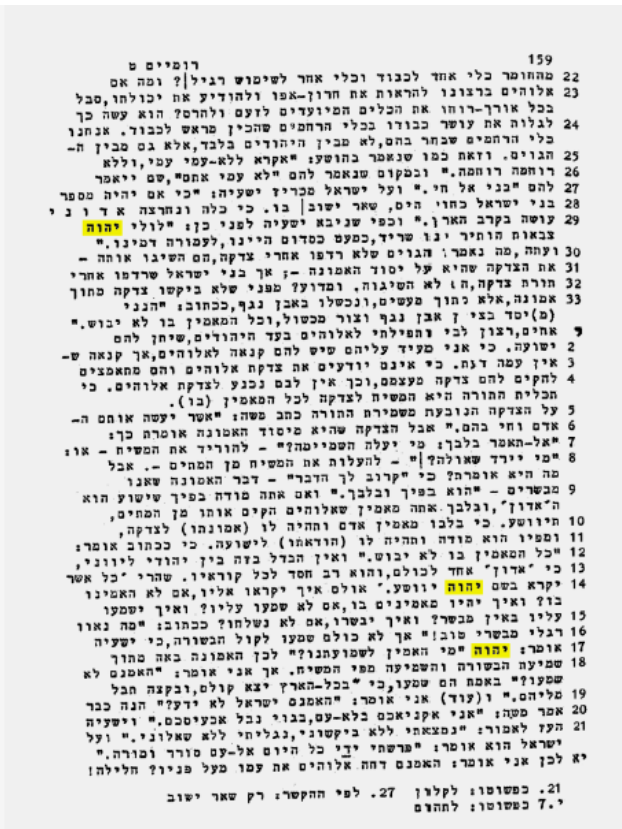
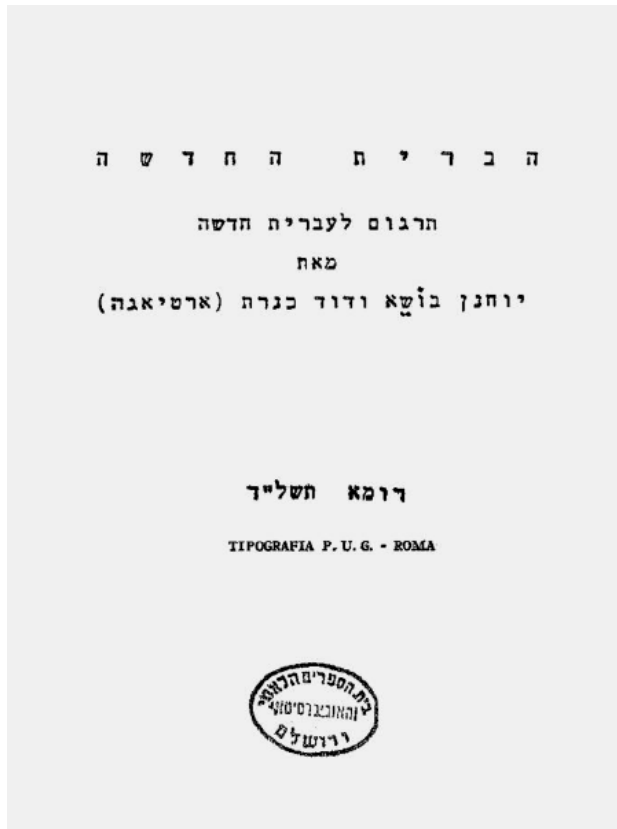

Johann Balthasar Gerhauser (1808)

<https://digitale-sammlungen.de/en/view/bsb11294847>

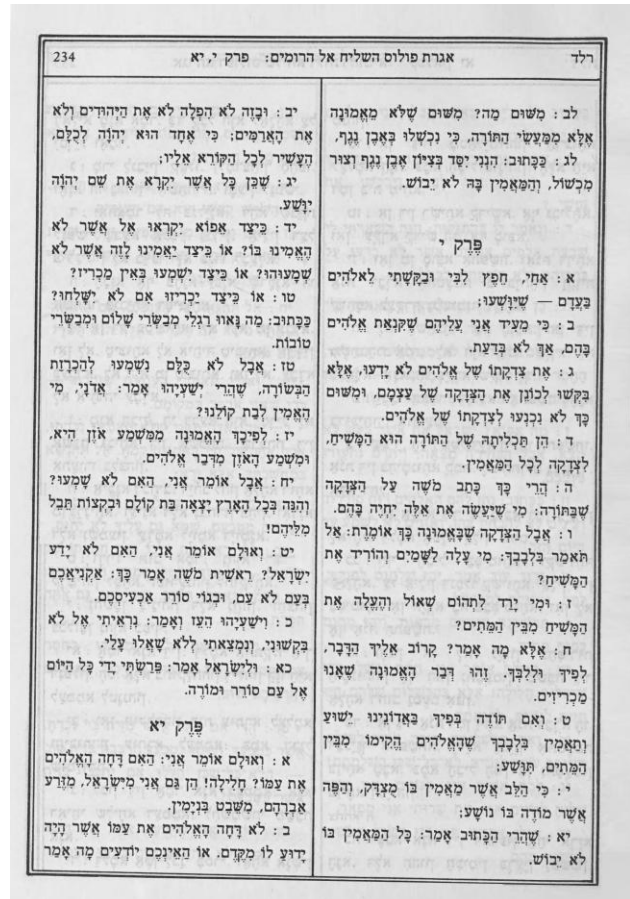
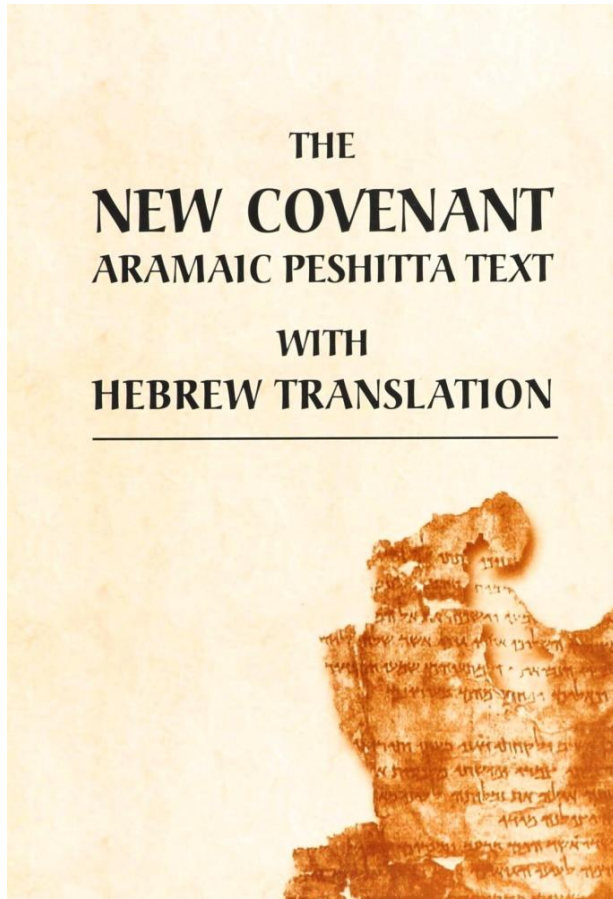

Jean-Marie Paul Bauchet – David Kinneret (1975)

Jacob Barclay – Massimo Pazzini (1986)

<https://archive.org/details/newcovenantcommo0000unse>

Craig R. Smith (1994)

https://archive.org/stream/TheNewTestamentForEnglishReadersAlfordH.rOpts/NewTestament_1994

